

Sygn. akt II CSK 51/20

POSTANOWIENIE

Dnia 9 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z powództwa J. K.
przeciwko Samodzielnemu Publicznemu Szpitalowi Klinicznemu (...) w S.
o zapłatę i ustalenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 9 października 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 18 czerwca 2019 r., sygn. akt (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Powód J. K. domagał się zasądzenia od pozwanego Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego Nr (...) PUM w S. kwoty 350.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną wskutek nieprawidłowego leczenia go w pozwanej placówce (błędu medycznego) oraz naruszenia praw pacjenta przez nieuzyskanie od niego zgody na zabieg operacyjny, zasądzenia od pozwanego renty w kwocie po 800 zł miesięcznie na pokrycie potrzeb zwiększonych wskutek wykonania operacji oraz ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość.

Wyrokiem z dnia 1 czerwca 2018 r. Sąd Okręgowy w S. oddalił powództwo. Po rozpoznaniu apelacji powoda, Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z dnia 18 czerwca 2019 r. zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5.000 zł z ustawowymi odsetkami, oddalając powództwo oraz apelację powoda w pozostałej części. Oceniając

zebrany w sprawie materiał dowodowy oraz szczegółowe ustalenia faktyczne poczynione w pierwszej instancji Sąd Apelacyjny uznał, po uzupełnieniu postępowania dowodowego w postępowaniu apelacyjnym, że powód nie udowodnił błędu medycznego ani innych nieprawidłowości w leczeniu powoda w pozwanej placówce medycznej, związanym z operacyjnym usunięciem rozległego naciekającego guza odbytu, wymagającego w dalszej perspektywie wyłonienia stomii i konieczności korzystania przez powoda z worka stomijnego, stąd związane z tą podstawą faktyczną roszczenie o zadośćuczynienie i rentę trafnie zostały oddalone przez Sąd Okręgowy. Odmienne natomiast ocenił Sąd Apelacyjny żądanie powoda oparte na zarzucie naruszenia praw pacjenta. W ocenie Sądu pozwany nie udowodnił udzielenia powodowi należytej informacji oraz uzyskania od niego zgody należycie uświadomionej na zabieg operacyjny. Sąd podkreślił jednak, że nie ma adekwatnego związku przyczynowego w rozumieniu art. 361 § 1 k.c. między powyższym faktem a wszystkimi następstwami operacyjnego usunięcia guza jelita grubego i wyłonienia stomii w sferze zdrowia fizycznego oraz dobrostanu psychicznego powoda. Ustalając, w oparciu o art. 448 k.c. kwotę zadośćuczynienia za naruszenie prawa pacjenta, Sąd Apelacyjny podniósł, że miał na względzie cierpienia psychiczne powoda wywołane trudnościami adaptacyjnymi po wystąpieniu powikłań pooperacyjnych i brakiem akceptacji wyłonienia stomii w sytuacji niepoinformowania powoda przed operacją o ryzyku niepowodzenia zespolenia jelita grubego przy zastosowaniu metody operacyjnej wybranej i zastosowanej pierwotnie przez lekarzy oraz o ewentualnej następczej konieczności przeprowadzenia ponownej operacji i wyłonienia stomii. Z drugiej strony Sąd Apelacyjny uwzględnił przy wymiarze zadośćuczynienia, że wobec istnienia rozległego naciekającego guza w odbycie, zagrażającego realnym niebezpieczeństwem dla zdrowia i życia powoda przez zamknięcie światła jelita grubego i spowodowanie jego niedrożności, operacja była konieczna i wynikała z choroby samoistnej powoda; została przeprowadzona przez lekarzy pozwanej placówki prawidłowo, a powikłania polegające na rozejściu się pierwotnego zespolenia jelita i konieczności następnego zabiegu, prowadzącego do wyłonienia stomii, mieściły się w ryzyku związanym z tego rodzaju schorzeniem, nie były natomiast wynikiem błędu lekarzy. Biorąc pod uwagę przedstawione okoliczności

i rozważając je we wzajemnym powiązaniu, Sąd drugiej instancji uznał, że kwota 5000 zł odpowiada skali naruszenia dóbr osobistych powoda jako pacjenta, stopniowi winy sprawcy naruszenia, rozmiarowi dolegliwości natury psychicznej związanych z naruszeniem prawa pacjenta do wyrażenia należycie uświadomionej zgody na zabieg medyczny.

Powód wniósł skargę kasacyjną od opisanego wyroku, opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przyczynach kasacyjnych objętych art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i nauki prawa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolą „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

Potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, dotyczy art. 361 § 1 k.c. w zakresie kwestii, czy zwykle (normalne) następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła, czyli następstwa czynu lekarzy, którzy przeprowadzili operację bez zgody pacjenta, skutkującą powikłaniami i trwałym okaleczeniem pacjenta, powodując u niego ciężki uszczerbek na zdrowiu, rozstrój psychiczny i generując zwiększone koszty utrzymania, sprowadzają się do braku przekazania

pacjentowi odpowiedniej informacji przed operacją, czy też obejmują swoim zakresem następstwa tak przeprowadzonego zabiegu i związane z nim powikłania oraz cierpienia pacjenta.

Skuteczne powołanie przyczyny kasacyjnej przewidzianej w art. 389⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nakładało na skarżącego obowiązek wskazania nie tylko przepisów prawa, których wykładnia budzi poważne wątpliwości lub wywołuje rozbieżności w orzecznictwie, lecz także szczegółowego opisanie, na czym polegają powzięte przez skarżącego wątpliwości interpretacyjne, określenia, że mają poważny charakter, a ich rozwianie jest niezbędne do rozpoznania skargi kasacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2008 r., I CSK 11/08; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, nie publ.). Wniosek powoda w tej części nie spełnia przytoczonych wyżej wymagań powszechnie aprobowanych w orzecznictwie i nauce prawa. Problematyka art. 361 § 1 k.c. jest przedmiotem licznych orzeczeń Sądu Najwyższego oraz opracowań naukowych, w tym komentatorskich. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono także, że roszczenie o zadośćuczynienie, będące następstwem naruszenia praw pacjenta, o którym stanowi art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta oraz roszczenie o zadośćuczynienie wynikające z art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c. mają odrębny charakter i określają zasady odpowiedzialności sprawców za odrębne czyny bezprawne. W pierwszym przypadku czyn bezprawny polega na zawinionym spowodowaniu uszkodzenia ciała lub wywołaniu rozstroju zdrowia przez wadliwe leczenie, w drugim zaś na naruszeniu prawa pacjenta do informacji, niezależnie od ostatecznej skuteczności przeprowadzonego zabiegu (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2007 r., V CSK 76/07, OSNC 2008, nr 7-8, poz. 91, z dnia 3 grudnia 2009 r., II CSK 337/09, nie publ., z dnia 4 listopada 2016 r., I CSK 739/15, OSNC - ZD 2018, Nr 2, poz. 29, z dnia 5 lipca 2018 r., I CSK 550/17, nie publ. i z dnia 3 kwietnia 2019 r., II CSK 96/18, nie publ.). Wskazano także, że uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia, stanowiące powikłanie (następstwo powikłania) związane z podjętym leczeniem, nie mogą być co do zasady postrzegane jako następstwo nieudzielenia pacjentowi należytej informacji o tym powikłaniu. O zależności przyczynowej między nimi można by mówić tylko wtedy, gdyby istniały wystarczające podstawy do

przyjęcia, że w razie udzielenia należytej informacji pacjent odmówiłby zgody na zabieg (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2007 r., II CSK 2/07, nie publ., z dnia 5 lipca 2018 r., I CSK 550/17, nie publ. i z dnia 19 czerwca 2019 r., II CSK 279/18, OSNC 2020, nr 5, poz. 43). Wbrew twierdzeniom skarżącego, z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia wynika, że Sąd Apelacyjny uznając, iż nie ma podstaw do obciążenia pozwanego odpowiedzialnością za następstwa operacji jelita grubego, rozważył szczegółowo na gruncie art. 361 § 1 k.c. kwestię wpływu nieudzielenia powodowi odpowiedniej informacji na stan zdrowia powoda, co opisano wyżej. Nie wykazał zatem powód faktycznie występujących poważnych problemów interpretacyjnych wymagających ich rozstrzygnięcia w drodze kolejnej wypowiedzi Sadu Najwyższego.

Powód powołał się także na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), co obligowało go wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia wskazanych przepisów prawa materialnego lub procesowego. Oczywistość tego naruszenia polega na tym, że jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby zagłębiania się w szczegóły sprawy lub dokonywania poszerzonej analizy istotnych dla wyniku sprawy przepisów. Zastrzeżenia wymaga także, że stosownie do powszechnie aprobowanego w orzecznictwie i nauce prawa poglądu, o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać.

Powód argumentował, że skarga jest oczywiście uzasadniona, ponieważ zaskarżony wyrok rażąco narusza art. 448 k.c. oraz art. 361 § 1 k.c., 445 § 1 k.c. i art. 444 § 1 i 2 k.c. ze względu na rażąco zaniżoną kwotę zadośćuczynienia. Przytoczona we wniosku argumentacja, zrozumiała z punktu widzenia interesu skarżącego jako stanowiąca wyraz niezadowolenia z przyznanego mu ostatecznie zadośćuczynienia, nie daje podstaw do przyjęcia, że wniesiona skarga jest oczywiście uzasadniona w świetle powszechnie aprobowanego w orzecznictwie i nauce sposobu rozumienia tej przyczyny kasacyjnej. W obszernym, wręcz drobiazgowym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, Sąd Apelacyjny odniósł się szczegółowo do wszystkich okoliczności tej sprawy; rozważył roszczenia powoda

oraz jego sytuacji zdrowotną, osobistą i życiową w każdym istotnym aspekcie, w tym także odniósł się do tych twierdzeń i argumentów powoda, dotyczących zakresu cierpień psychicznych związanych z nienależytą informacją o operacji, na których powód opiera objętą skargą kasacyjną żądanie zasądzenia na jego rzecz kwoty 354 600 zł. Zaznaczenia przy tym wymaga, że argumentacja oparta na kwestionowaniu oceny dowodów oraz ustaleń faktycznych nie może stanowić podstawy skargi kasacyjnej (art. 398³ § 3 k.p.c.).

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji.

jw